

Alien en Manfred Holtslag

Als een van de eerste melkveehouders werken Manfred en Alien Holtslag volgens een seizoensgebonden patroon. In het voorjaar kalft het leeuwendeel van hun veestapel.

Aantal koeien:	70
Melkquotum:	300.000 liter
Hoeveelheid land:	80 hectare
Mpr:	4614 kg melk 4,38% vet
	3,50% eiwit

Manfred Holtslag: 'Ik beredeneer waarom een ander systeem wél zou werken'

Melken op louter weidegras

De melkmachine van Manfred en Alien Holtslag uit Hall heeft het rustig in de maanden januari en februari. Het melkveebedrijf melkt deze maanden niet of nauwelijks vanwege een seizoensgebonden productiesysteem. In Nederland is dat vrijwel uniek.

tekst Tijmen van Zessen

Op tafel liggen de financiële resultaten uit 2010. Het eerste jaar waarin Manfred (39) en Alien (37) Holtslag hun melkkoeien in een seizoensgebonden patroon molken. De jaren 2008, 2009 en 2010 staan keurig naast elkaar, waarbij de ontwikkeling van de voerkosten direct in het oog springt. Sinds 2008 halveerde deze post van tien euro per honderd kilogram melk naar vier euro. 'Tot en met november was het zelfs maar één euro per honderd kilo melk, maar omdat we uiteindelijk toch besloten om te gaan bijvoeren met krachtvoer, is de post alsnog flink opgelopen in de laatste

maand van het jaar', verduidelijkt Manfred Holtslag. Holtslag hinkt op dit moment op twee gedachten: melk verleasen en helemaal stoppen met melken totdat in maart de eerste veertig koeien weer afkalven, of toch doormelken op duur krachtvoer. 'Vanwege de hoge melkprijs op dit moment is melken iets interessanter, maar als de wintertoeslag eraf is, zou dat wel eens kunnen omkeren.'

Nauwelijks kuilvoer nodig

Manfred en Alien kopiëren in hun woonplaats Hall de productiewijze van veel

melkveehouders uit Ierland (maximaal gras grazen), Zuid-Amerika (granen begrazen) en de Alpenregio (kruidenrijk grasland begrazen). De voordelen zijn legio. Zo is er veel minder kuilvoer nodig omdat de koeien van maart tot en met december weidegang krijgen. Bovendien is de veestapel tijdens de winter oudmelkt of droog, de voerbehoefte is daarom lager.

Het uitrijden van mest blijft door het korte stalseizoen tot een minimum beperkt en een kostbaar voersysteem is overbodig op het pure grasrantsoen. 'Elke keer als ik de trekker start, kost

Een eenvoudige loods biedt bescherming tegen winterse weersomstandigheden

In de winter staan bijna alle koeien droog, het rantsoen is sober

het geld', grinnikt Manfred. Hoewel de voordelen evident zijn, is Holtslag in Nederland een van de eersten die het aandurfte om de bedrijfsvoering te laten meeliften op het seizoen. 'Ik dacht in eerste instantie ook dat weidegang in november niet kan. De meeste boeren zoeken redenen waarom een ander systeem niet werkt, ik zeg: verzin nu eens een argument waarom het wel kan. Een oudmelkte koe neemt bij een minder hoogwaardig rantsoen ook genoeg energie op, haar lactatiestadium past bij het aanbod van gras in het najaar.'

Vóór de omschakeling had Holtslag een gemengd bedrijf met 25 hectare akkerbouw en 65 hectare grasland. Manfred: 'We molken richting de 9000 liter melk per koe, het molk lekker op de zelfgeeelde mks. Maar ondertussen werden de bulten graskuil steeds groter en omdat we al weinig kunstmest gebruikten, leek het ons beter om over gaan op een biologische bedrijfsvoering.'

Holtslag geeft aan dat al snel bleek dat onkruid in mais erg lastig te bestrijden is zonder gewasbeschermingsmiddelen. Bovendien werd het gras eiwitarm door het weglaten van kunstmest. 'Mais past niet naast eiwitarm gras en biologische eiwitrijke brok is extra duur.' Holtslag besloot om het roer rigourens om te gooien naar seizoensgebonden productie. Hij kwam op het idee na een lezing van Ado Bloemendal van adviesbureau Pure Graze. 'Hij had het systeem zelf toegepast in Denemarken en had er ervaring mee in een klimaat dat zich er minder voor leent dan dat van Ierland of

Nieuw-Zeeland. Hij zaaide bijvoorbeeld granen om het weideseizoen te verlengen, net als in Zuid-Amerika.' Bloemendal begeleidt Holtslag nu vijf jaar en Manfred en Alien experimenteerden met het doorzaaien van snijrogge en Italiaans raaigras. 'Rogge groeit al bij lage temperaturen en zorgt ervoor dat koeien al in maart kunnen weiden. Op normaal grasland kost zeer vroege weidegang te veel groei. Italiaans raaigras zorgt juist voor kwaliteit en opbrengst. Het past goed in ons systeem van stripgrazen.'

Los van de keuze voor gras of graan is de grondsoort volgens Holtslag een succesfactor voor het systeem. Zandgrond vindt hij de meest ideale grondsoort, met name uit het oogpunt van draagkracht.

Weiden in 3000 kilo droge stof

In tegenstelling tot de Ierse aanpak, weidt Holtslag zijn koeien niet in zo kort, maar in zo lang mogelijk gras. 'De Ieren hebben een langer en een constantere groeiseizoen, dat verklaart hun werkwijze. Wij moeten een buffertje opbouwen voor het najaar.' Door de weide al bij 1500 kilo droge stof te verlaten en deze pas te betreden bij 3000 kilo droge stof ('normaal' gesproken een maaisnede) spaart Holtslag zijn gras. 'De filosofie is "gras groeit gras". Er is bladoppervlak nodig om gras te laten groeien. Gras vormt in het vierde bladstadium de meeste kilo's droge stof. Door alleen de toppen te laten afgrazen, vreten de koeien telkens het beste gras.'

De graslandplanning luistert door deze

aanpak minder nauw dan de Ierse, waar computermodellen op basis van veldmetingen het beste moment van in- en uitscharen bepalen. 'Ik loop wel elke week door het land om te zien welk perceel beweid moet worden. Als het gras het vierde bladstadium voorbij is, sterven de eerste bladeren onder in de zode.'

Holtslag zegt met zijn aanpak bovendien de bodem te beschermen. 'Als je tachtig procent van alle droge stof afgraast, dan heeft dat een nadelig effect op het wortelstelsel. De plant laat dan wortels afsterven om de balans met het blad te herstellen. Als het blad niet meer voldoende suikers kan maken om de wortels intact te houden, sterft een deel af. In lang gras vertrappen de koeien misschien meer gras, maar dit vormt een beschermende deken en voorkomt daarmee uitdroging door de zon.'

Minder dan 5000 liter per koe

Maar liefst vijf keer per dag verplaatsen Manfred en Alien de afrastering. 'Het geeft mij alleen maar arbeidsplezier,' zegt Manfred, 'ik loop liever in het land dan dat ik op de trekker zit.' Alien vult hem aan: 'En het is belangrijk in verband met de registratie van tochtige koeien. Om de veestapel zo compact mogelijk te laten kalven in het voorjaar, insemineren we alle koeien in zes weken tijd. Na deze zes weken gaat de eigen stier er zes weken bij.'

Alien is verantwoordelijk voor het insemineren. Als koeien na deze twaalf weken niet drachtig zijn, is het einde verhaal. 'In dit systeem passen alleen

vruchtbare koeien', maakt Manfred duidelijk. In de fokkerij let hij daarom sterk op vruchtbaarheid. Hij maakt veelal gebruik van oude bloedlijnen met een voorkeur voor stieren die relatief veel honderdtonners fokten. 'Afgelopen tien jaar heb ik stieren als Tops, Silver, Very en Rocket nog gebruikt, maar ook een stier als Aldo is veel ingezet. Hij fokt kleine, efficiënte koeien en is veel geëxporteerd naar Nieuw-Zeeland.'

Om de veestapel uit te breiden, kocht Holtslag vorig jaar twaalf dieren van het fh-ras. 'Ik ben benieuwd of die dieren in dit systeem passen, de gemiddelde vruchtbaarheidsindex van fh-stieren zit op 112.' De lagere productie neemt Holtslag voor lief. 'Wij melken op dit moment minder dan 5000 liter melk per koe, maar in Nieuw-Zeeland is de productie

nog lager. Kleine, laagproductieve koeien hebben minder voer nodig en produceren per kilo lichaamsgewicht efficiënt. Bovendien kan een koe die 8000 liter melk produceert, met alleen gras niet uit de voeten. Productie per koe is niet interessant in dit systeem. Wij kunnen net zo makkelijk een koe meer houden.'

Familiekudde

De tachtig koeien van Holtslag krijgen 's winters buiten aan het voerhek te vreten en liggen in een eenvoudige loods in het stro. In het voorjaar liggen daar zo'n veertig koekalfjes tussenin, net als in een familiekudde. 'Wij doen dat al vijf jaar', zegt Alien. 'De kalveren lopen drie maanden bij hun moeder. Dat bevalt ons goed. De kalveren groeien er goed op, stiertjes die weggaan, wegen soms wel

zestig kilo. Doordat ze buiten ter wereld komen en opgroeien, is diarree geen issue bij ons. Bovendien levert het arbeidsbesparing op, we hoeven de kalveren niet meer te voeren. In een enkel geval heeft een kalf moeite om de speen van de moeder te vinden, dan moeten we even helpen. Maar we zijn regelmatig in het land om de draad te verzetten, de toezicht op de kalveren gaat in dezelfde werkgang.' Dat de kalveren ook behoorlijk wat melk opslurpen, vinden Manfred en Alien geen bezwaar. Alien: 'Wij willen zo natuurlijk mogelijk werken. Je ziet kalveren al na twee weken grazen. Dat komt hier extra goed van pas.'

De cijfers ondersteunen de afwijkende werkwijze van Holtslag. In 2010 was het saldo bijna gelijk aan dat van 2008, terwijl de melkprijs in 2008 tien cent hoger lag. |

De tachtig koeien van Holtslag krijgen 's winters buiten aan het voerhek te vreten

